

Чебан Олександр Іванович,
к.держ.упр., доц.,
доцент кафедри регіональної політики та публічного адміністрування,
ОПІДУ НАДУ, м. Одеса
ORCID 0000-0002-4087-0698

УДК 336.14:352(477)

doi 10.34213/db.19.02.12

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Розглянуто проблеми забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів в умовах децентралізації, а також теоретичні підходи до природи фінансів місцевого самоврядування та визначення понять “бюджетний потенціал”, “фінансова стійкість місцевого бюджету” тощо. На основі застосування індикаторів фінансової стійкості місцевого бюджету проаналізовано практичну діяльність Новопавлівської сільської ради Врадіївського району Миколаївської області. Визначено, що показники стійкості мають позитивну динаміку в періоді, що розглядається, а на збільшення податкових надходжень до місцевого бюджету мало вплив співпраця суб’єктів господарювання і місцевої влади.

Ключові слова: децентралізація; місцеві бюджети; фінансова стійкість бюджету.

Постановка проблеми. Знаходження балансу між децентралізацією та централізацією є головним завданням реформування суспільних відносин в Україні. Зосередження уваги на місцевому рівні, а саме на місцевому самоврядуванні, є наслідком розуміння, що громада з обмеженими ресурсами й повноваженнями не може забезпечити відповідний соціальний та економічний розвиток. Важливою складовою є врегулювання міжбюджетних відносин з метою збалансування фінансової системи України та забезпечення фінансової самостійності та спроможності громад. Отже, характер міжбюджетних відносин впливає як на стійкість бюджетної системи країни так, й на фінансову незалежність місцевого самоврядування.

Сьогодні фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування характеризується критично низьким рівнем самостійності. Актуалізується питання щодо визначення та забезпечення фінансової стійкості і самостійності місцевих бюджетів. Концептуально фінансова самостійність громад забезпечується незалежністю органів місцевого самоврядування від центральних органів влади у прийнятті рішень щодо вирішення місцевих

проблем та вирішення їх за допомогою власних фінансових ресурсів. Таким чином, розвиток громади залежить від фінансової децентралізації та формування доходів місцевих бюджетів, раціонального та ефективного виконання місцевих бюджетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні проблеми, пов'язані з фінансовою самостійністю місцевого самоврядування в Україні, входять до кола наукових інтересів багатьох учених. Зокрема, вони знайшли відображення у працях О. Жихор, М. Євдокимова, О. Кириленко, В. Кравченка, О. Ніколаєвої, І. Сазонець, С. Юрія, В. Федосової та інших науковців. Також різноманітним питанням фінансової децентралізації присвятили свої роботи О. Бориславська, О. Голинська, Л. Клівіденко, Я. Калустян, О. Люта, Н. Старостенко, Б. Шулюк, О. Чеберяко, Д. Яковченко та ін. В їхніх працях розглядаються проблеми формування місцевих бюджетів в умовах децентралізаційних процесів, змін податкового та бюджетного законодавства. Особливу увагу приділено становленню та розвитку спроможності територіальних громад, шляхам зміцнення фінансової стійкості місцевих бюджетів, теоретичним і практичним аспектам удосконалення бюджетної політики в Україні тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Надзвичайно важливим залишається посилення ролі органів місцевого самоврядування у гармонійному розвитку відповідних територій. Фінансова децентралізація в цьому аспекті має забезпечити незалежність і здатність органів місцевого самоврядування ухвалювати рішення та здійснювати заходи щодо їх імплементації на основі достатності фінансових ресурсів. Фінансова децентралізація повинна насамперед створити умови для забезпечення населення територій суспільними послугами та підвищити якість життя населення. Але, на нашу думку, постає питання визначення та оцінки самостійності й фінансової стійкості місцевих бюджетів, особливо бюджетів сільських рад. З одного боку, формування масиву даних на основі певної методології надасть можливість центральним органам влади виробляти та здійснювати більш гнучку політику щодо формування доходної частини

місцевих бюджетів, а органам місцевого самоврядування збалансувати доходну та видаткову частину бюджету і на основі раціональних підходів здійснювати соціально-економічний розвиток громади.

Формулювання цілей статті. На основі розгляду теоретичних підходів до фінансової децентралізації та визначення сучасного стану децентралізаційних процесів в Україні розглянути основні підходи до визначення фінансової стійкості місцевих бюджетів і на прикладі бюджету окремої сільської ради виділити основні чинники формування стійкості.

Виклад основного матеріалу. Формування бази власних фінансових ресурсів за участю державних субвенцій та дотацій є головним джерелом формування бюджетів всіх рівнів, що забезпечує перерозподіл національного доходу. Такий підхід створює умови для здійснення державної політики на місцях, забезпечує органами місцевого самоврядування виконання представницьких та виконавчих функцій. Зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування залежить від того, наскільки воно забезпечено власними ресурсами. Отже, складним питанням децентралізації публічної влади залишається фіскальна децентралізація.

Досвід розвинених країн світу показує, що сутність фіскальної децентралізації розглядається через децентралізацію доходів, децентралізацію видатків, процесуальну та організаційну самостійність [3]. У цілому в західних країнах частка місцевих бюджетів у зведеному становить 20 – 26 %. В унітарних державах частка трансферів у доходах становить до 70 %, у федеративних від 14 до 29 %. До доходів місцевих бюджетів відносяться власні доходи (30 %), дотації та субвенції, відрахування плати за землю, податок на нерухомість (15 %), орендну плату за землю й оплату послуг (15 %) [14].

В європейських країнах формування доходів місцевих бюджетів мають певні особливості, але фінансові надходження формуються з наступних джерел: податкові надходження, неподаткові надходження, субсидії та позики [5]. При формуванні фінансової політики сталого розвитку місцевих бюджетів розвинених держав світу виходять із забезпечення їх соціальної спрямованості.

На задоволення соціальних потреб людини спрямована фінансова політика, наприклад, США, Великої Британії, Франції, Німеччина, Швеція [10].

Разом із тим практика розвитку місцевого самоврядування в різних країнах свідчить, що природа фінансів місцевого самоврядування не може бути визначена однозначно. У процесі формування доходів місцевих бюджетів реалізується три найважливіших суспільних функцій: інституційна (розвиток інституту місцевого самоврядування, зміцнення його фінансових засад тощо), узгоджувальна (утворення органів місцевого самоврядування ґрунтується на їх приватноправовому і публічному характері), організаційна (налагодження процесів кооперації та співробітництва в ході організації виробництва і надання громадянам місцевих суспільних благ) [13].

Фінансова децентралізація залежить не тільки від розподілу доходів і повноважень місцевих органів влади приймати відповідні рішення. Фіскальна автономія місцевих органів влади може бути обмежена жорстким регулюванням і контролем над витратами, фінансовим плануванням і організацією надання місцевих суспільних благ. Фахівці виділяють основні моделі фіскальної децентралізації:

- відповідальність за надання суспільних благ покладається на органи місцевого самоврядування;
- присутня значна соціальна (просторова) мобільність;
- основним джерелом місцевого фінансування є місцеві податки (суспільні блага оплачуються безпосередніми користувачами) [1].

Вітчизняними вченими здійснюється пошук теоретичних підходів, які забезпечують підґрунтя для практичного застосування у діяльності органів публічного управління. Так, О. Люта досліджує поняття “бюджетний потенціал” та виділяє основні концепції щодо його трактування: ресурсний підхід, витратний підхід, підхід з позиції можливості та здатності [8]. Узагальнюючи різноманітні підходи, вона робить висновок, що під потенціалом місцевих бюджетів розуміють сукупність певних реальних можливостей фінансових механізмів місцевих органів влади мобілізувати та акумулювати в місцевому

бюджеті коштів з метою забезпечення розвитку відповідної території.

Задля оцінювання достатності потенціалу місцевих бюджетів запропоновано систему якісних критеріїв функціонування місцевих бюджетів:

- рівень забезпеченості бюджетними коштами для реалізації власних повноважень у повному обсязі;
- рівень покриття зобов'язань перед державою фізичними та юридичними особами, зокрема щодо погашення боргових та інших зобов'язань та витрат із їх обслуговування;
- реалізація закріплених за місцевими органами влади повноважень;
- рівень забезпечення інвестиційних потреб території (регіону) [8].

Таким чином, визначення потенціалу місцевих бюджетів може використовуватись у плануванні бюджетних надходжень та його витрат, визначенні пріоритетів видатків.

В. Онищенко зазначає, що критерієм ефективності функціонування бюджетно-податкового механізму є досягнення раціонального балансу між власними коштами місцевих бюджетів і трансфертами, що надаються з державного бюджету [11]. Разом із тим частка офіційних трансфертів у доходах місцевих бюджетів України є неприйнятно високою в умовах децентралізації, яка передбачає забезпечення фінансової незалежності (спроможності) органів місцевого самоврядування (див. табл. 1). Підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів також залишається актуальним.

Таблиця 1

Частка доходів місцевих бюджетів України у доходах зведеного бюджету України та у ВВП, % [15]

Рік	Частка у доходах зведеного бюджету України	
	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів
2011	24,8	46,1
2012	26,0	49,3
2013	25,9	50,6
2014	21,7	45,5
2015	22,6	50,5
2016	22,7	49,9
2017	22,1	50,8

Отже, міжбюджетні трансферти складають сьогодні основне джерело наповнення місцевих бюджетів, що не дозволяє перетворити місцеві бюджети на ефективний інструмент соціально-економічного розвитку. Вони залишаються фінансово залежними, тому бюджетна політика в Україні повинна бути спрямована на гармонізацію структури доходної та видаткової частин бюджету [7].

С. Качула та інші, розглядаючи показники бюджетної децентралізації в Україні, наводять таке:

– коефіцієнт децентралізації доходів за останні 10 років був найбільшим у 2009 р. й становив 26,0 %, а найменшим – у 2015 р. й становив 18,5 %; після 2015 р. простежується позитивна динаміка даного показника: його значення зросло до 22,6 % у 2017 р., однак не перевищило значення показника року, що передувало початку законодавчих змін: 2013 р. – 23,8 %;

– коефіцієнт децентралізації податкових доходів: найбільший показник спостерігався у 2009 р. – 28,4 %, а найменший – у 2015 р. й становив 19,3 %, після 2015 р. значення коефіцієнта зросло до 24,3 % у 2017 р.;

– коефіцієнт децентралізації видатків демонструє найбільш кардинальні зміни: у 2008–2017 рр. показник сягнув найвищого значення у 2017 р. – 46,9 %, причому у 2015–2017 рр. спостерігалися найвищі темпи зростання коефіцієнта;

– коефіцієнт фінансової залежності: починаючи з 2011 р. частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів перевищила 50 % та досягла найвищого значення у 2015 р. – 59,1 %. Станом на 2017 р. коефіцієнт зменшився порівняно з аналогічним показником 2015 р., але збільшився порівняно з показником 2016 р. й склав 54,3 % [4].

Вітчизняні фахівці зазначають, що фінансова стійкість місцевого бюджету – це комплексне поняття, що відображає такий стан сукупності грошових фондів, при якому місцевий орган влади має стабільно розвиватися, забезпечуючи свою фінансову безпеку в умовах додаткового рівня ризику. Умовами фінансової стійкості місцевого бюджету є: збалансованість доходів і видатків для розвитку; бюджетна самостійність і платоспроможність, які

характеризуються спроможністю органу місцевого самоврядування мобілізувати фінансові ресурси в бюджет без запозичення фінансової допомоги, а також повно і своєчасно виконувати свої повноваження [9].

Разом із тим фінансова стійкість місцевих бюджетів:

– визначається спроможністю місцевих органів самоврядування протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, що впливають на рівень їх платоспроможності;

– характеризується здатністю органів місцевого самоврядування акумулювати такий обсяг фінансових ресурсів який буде достатнім для забезпечення їх видаткових повноважень, що гарантуватимуть членам адміністративно-територіальних одиниць порівняного рівня громадських благ та послуг;

– сприяє стабільному соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць не залежно від фінансової допомоги органів влади вищого рівня [12].

Розглядаючи зарубіжний досвід зазначимо, що, наприклад, у скандинавських державах фінансова стійкість місцевих бюджетів досягається завдяки прямим місцевим податкам – 68 %, у США – 82 %, Швейцарії – 68,8 %. В Австралії, Великобританії, Люксембурзі, Іспанії, Канаді непрямі місцеві податки складають у середньому 52,3 %. В цілому в розвинених країнах власні доходи складають 68 % усіх надходжень, на трансфертні платежі з державного бюджету припадає 32 %. В унітарних державах – Нідерландах, Ірландії, Португалії, Греції трансферти складають від 82 до 70 % у місцевих бюджетах [2].

Л. Костирко та Н. Велентейчик запропонували комплексний аналіз фінансової стійкості місцевого бюджету, який складається з трьох груп:

1. Аналіз фінансової збалансованості бюджетів (0,37).
2. Аналіз фінансової самостійності місцевих бюджетів (0,33).
3. Аналіз ефективності місцевих бюджетів (0,30) [див. докладніше 6].

Звертаючись до практики діяльності органів місцевого самоврядування ми розглянули фінансову стійкість бюджету Новопавлівської сільської ради

Врадіївського району Миколаївської області. Дана сільська рада не входить до об'єднаних територіальних громад Владіївського району. Сума офіційних трансферів залишалась на одному рівні протягом періоду, що розглядається. Для розгляду тенденцій ми зосередились на деяких показниках, що пропонуються у вітчизняному науковому дискурсі (див. табл. 2).

Таблиця 2

Показники оцінки фінансової стійкості місцевого бюджету

<i>Назва коефіцієнту</i>	<i>2016 р.</i>	<i>2017 р.</i>	<i>2018 р.</i>
Коефіцієнт бюджетної залежності	0,678072	0,50102	0,2943
Коефіцієнт бюджетного покриття	0,999249	1	1,12356
Коефіцієнт бюджетної результативності по загальним доходам	795,6172	964,7635	1422,133
Коефіцієнт бюджетної результативності по власним доходам	474,1259	642,7386	1098,767
Коефіцієнт самостійності	0,595922	0,666214	0,772619
Коефіцієнт фінансової залежності	0,404078	0,333786	0,227381
Коефіцієнт дотаційності	0,404078	0,333786	0,227381
Коефіцієнт податкової самостійності	1,097522	1,082157	1,020195

Бюджетна результативність за період, що розглядається має тенденцію до постійного збільшення. Так, показник бюджетної результативності по загальним доходам у 2016 році мав 795,62 грн/на людину, а у 2018 р. вже 1422,13 грн/на людину. Показник коефіцієнту бюджетної результативності за власними доходами також зростав з 474,13 грн/на людину у 2016 р. до 1098,77 грн/на людину у 2018 р. (див. рис. 1).

Показники оцінки бюджетного потенціалу також показували позитивну динаміку. Показник бюджетної залежності мав тенденцію до зниження і зменшився у 2,3 рази. Коефіцієнт бюджетного покриття мав стабільне значення, а у 2018 р. зріс на 12,36 %.

Показники фінансової стійкості місцевого бюджету, що були обрані для розгляду також мали позитивну динаміку (див. рис. 3)

Рис. 1. Бюджетна результативність грн./на людину

Рис. 2. Показники оцінки бюджетного потенціалу

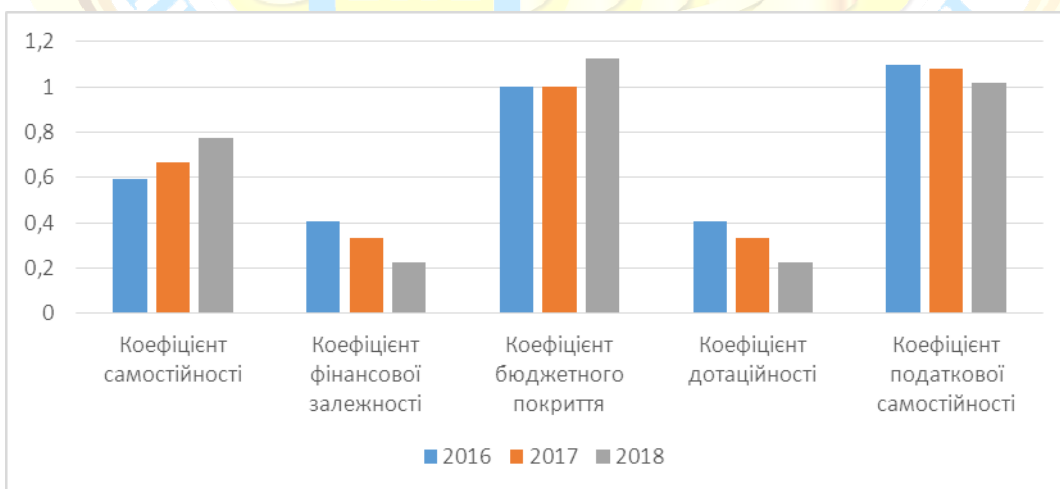

Рис. 3. Показники оцінки фінансової стійкості місцевого бюджету

Постає питання: за рахунок яких чинників формується фінансова стійкість даної конкретної громади? Основною складовою є постійне збільшення податкових надходжень до місцевого бюджету в результаті діяльності підприємств та підприємців на відповідній території. Отже, за рахунок тісної співпраці влади та суб'єктів господарювання, формування довіри та сприятливого клімату у громаді, роз'яснювальної роботи кошти спрямовуються до місцевого бюджету та не залишаються у тіні. Крім того приходить розуміння, що саме залучення, розвиток бізнесу на відповідній території, створення відповідних умов, підвищення соціальної відповідальності бізнесу можуть стати чинниками забезпечення фінансової стійкості бюджету громади. Також треба розуміти, що податкові надходження від суб'єктів господарювання до місцевого бюджету можуть досягти свого максимуму і залишатися на одному рівні протягом певного періоду. Тут постає питання збалансування видатків на забезпечення суспільних послуг з надходженнями та питання здатності місцевого бюджету забезпечувати соціально-економічний розвиток громади.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Визначення фінансової стійкості місцевих бюджетів потребує вироблення та застосування певної загально визнаної гнучкої методології. На нашу думку, методологія визначення фінансової стійкості місцевого бюджету повинна враховувати багато аспектів, які стосуються різноманіття громад (вид населеного пункту, кількість населення, особливості господарювання (сезонність), підприємства (кількість, продукт) тощо), а також чинники, що впливають на витратну частину бюджету. Багатоаспектність змістовного наповнення поняття фінансової стійкості місцевого бюджету або його варіацій (бюджетний потенціал) створюють різноманіття поглядів на його забезпечення. З практичної точки зору визначення конкретних складових стійкості створюють систему індикаторів для орієнтирів діяльності місцевої влади та забезпечують основу для формування державної політики у відповідних сферах суспільного життя. Крім того, нагальним є здійснення

державної політики щодо надання конкретних інструментів місцевому самоврядуванню, які допоможуть створювати умови та стимулювати суб'єктів господарювання здійснювати діяльність на відповідній території, створювати робочі місця та сплачувати податки до місцевого бюджету.

Список використаних джерел

1. Dec-KO. Фіскальна децентралізація та регіональна фінансова ефективність в Україні: теоретико-прикладні проблеми розвитку. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/f705371257511f97b956b2dd6bfee76c.pdf6> (дата звернення: 12.09.2019 р.).
2. Децентрализация: эксперименты и реформы : в 2 т. / под ред. Тамаша М. Хорвата. Будапешт : Local Government and Public Service Reform Initiative, 2000. Т. 1. С. 14.
3. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Київ, 2012. 128 с.
4. Качула С. В., Малоок І. А., Проценко К. В. Соціальні аспекти зміцнення місцевих бюджетів в умовах децентралізації. *Молодий вчений*. 2018. № 6 (58). URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2018/6/89.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).
5. Клівіденко Л. М., Мацедонська Н. В. Світовий досвід бюджетної децентралізації та шляхи його впровадження в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 1 (06). С. 124–129.
6. Костирко Л. А., Велентейчик Н. Ю. Методичні засади комплексного аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів. *Фінансовий простір*. 2016. № 1 (21). С. 83–90.
7. Лисяк Л. В., Сальникова Т. В. Напрями вдосконалення бюджетної політики України в умовах децентралізації. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2017. № 2 (58). С. 42–56.
8. Люта О. В. Бюджетний потенціал як визначальний чинник фінансового забезпечення розвитку регіону. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2584.7> (дата звернення: 12.09.2019).
9. Микитюк І. Фінансова стійкість та безпека місцевого бюджету. *Вісник КНТЕУ*. 2013. № 1. С. 86.
10. Михайлишин Л. Фінансове забезпечення місцевого управління: зарубіжний досвід для України. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. 2010. Вип. 23. С. 343.
11. Онищенко В. О., Ставнича М. М. Бюджетно-податковий механізм подолання соціально-економічної диференціації регіонів: теоретичний аспект. *Економіка і регіон*. 2009. № 3 (22). С. 3–8.
12. Оцінка фінансової стійкості місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/90269352ac36b4e0bdb115826178d3b3.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).
13. Пітцик М., Кравченко В., Менько Є. та ін. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування : навч. посіб. Київ, 2000. 136 с.
14. Чеберяко О., Рябоконт О. Місцеві бюджети в умовах сучасної децентралізації: Україна і зарубіжний досвід. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка*. 2016. № 4 (181). С. 24–28.
15. Яковченко Д. М., Насібова О. В. Сучасний стан формування та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів України. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/158.pdf (дата звернення: 12.09.2019).

References

1. Dec-KO. Fiskalna decentralizaciya ta regionalna finansova efektivnist v Ukraini: teoretiko-prikladni problemi rozvitku URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/f705371257511f97b956b2dd6bfee76c.pdf6> [in Ukrainian].

2. Decentralizaciya: eksperymenty i reformy. (Vols. 1–2); Vol. 1. (2000). Tamash M. Horvat (Ed.). Budapesht: Local Government and Public Service Reform Initiative, 14. [in Russian].
3. Borislavska, O., Zaveruha, I., Zaharchenko, E. et al. (2012). Decentralizaciya publichnoyi vladi: dosvid yevropejskih krayin ta perspektivi Ukrayini. Kyiv [in Ukrainian].
4. Kachula. S.V., Malook. I.A., Prochenko. K.V. (2018). Socialni aspekti zmichennya miscevih byudzhetiv v umovah decentralizaciyi. *Molodij vchenij*, 6 (58) URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/6/89.pdf> [in Ukrainian].
5. Klividenko, L.M., Macedonska, N.V. (2017). Svitovij dosvid byudzhetnoyi decentralizaciyi ta shlyahi jogo vprovadzhenya v Ukrayini. *Shidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya, issue 1 (06)*, 124–129 [in Ukrainian].
6. Kostirko, L.A., Velentejchik, N.Yu. (2016). Metodichni zasadi kompleksnogo analizu finansovoyi stijkosti miscevih byudzhetiv. *Finansovij prostir*, 1(21), 83–90 [in Ukrainian].
7. Lisyak, L.V., Salnikova, T.V. (2017). Napryami vdoskonalennya byudzhetnoyi politiki Ukrayini v umovah decentralizaciyi. *Naukovij poglyad: ekonomika ta upravlinnya*, 2 (58), 42–56 [in Ukrainian].
8. Lyuta, O.V. (). Byudzhetnij potencial yak viznachalnij chinnik finansovogo zabezpechennya rozvitku regionu. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2584.7> [in Ukrainian].
9. Mikityuk, I. (2013). Finansova stijkist ta bezpeka misceвого byudzhetu. *Visnik KNTEU*, 1, 86 [in Ukrainian].
10. Mihajlishin, L. (2010). Finansove zabezpechennya misceвого upravlinnya: zarubizhnij dosvid dlya Ukrayini. *Efektivnist derzhavnogo upravlinnya, issue 23*, 343 [in Ukrainian].
11. Onishenko, V.O., Stavnych, M.M. (2009). Byudzhetno-podatkovij mehanizm podolannya socialno-ekonomichnoyi diferenciaciyi regioniv: teoretichnij aspekt. *Ekonomika i region*, 3 (22), 3–8 [in Ukrainian].
12. Otsinka finansovoyi stijkosti miscevih byudzhetiv v umovah finansovoyi detsentralizaciyi. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/90269352ac36b4e0bdb115826178d3b3.pdf> [in Ukrainian].
13. Pitcik, M., Kravchenko, V., Monko, Ye. et al. (2000). Principi Yevropejskoyi hartiyi misceвого samovryaduvannya. Kyiv [in Ukrainian].
14. Cheberyako, O., Ryabokon, O. (2016). Miscevi byudzheti v umovah suchasnoyi decentralizaciyi: Ukrayina i zarubizhnij dosvid. *Visnik KNU im. T. Shevchenka. Ekonomika*, 4 (181), 24–28 [in Ukrainian].
15. Yakovchenko, D.M., Nasibova, O.V. (2018). Suchasnyj stan formuvannya ta vykorystannya finansovyh resursiv miscevyh byudzhetiv Ukrayini. *Efektivna ekonomika*, 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/158.pdf [in Ukrainian].

Cheban O. I.,

*PhD of Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of department of Regional development and Public administration,
ORIPA NAPA, Odesa
ORCID 0000-0002-4087-0698*

The financial stability of the local budget in if decentralized

Finding a balance between decentralization and centralization is the main task of reform in Ukraine. In the course of reform, special attention is paid to local self-government. Only by having authority and resources can local governments ensure social and economic development.

In this process, an important part is the regulation of intergovernmental fiscal relations, with the aim of balancing the financial system of Ukraine and ensuring the financial autonomy and capacity of communities. It should be noted that the nature of intergovernmental fiscal relations affects both the stability of the budgetary system of the country and the financial independence of local self-government.

Ukrainian researchers are searching for theoretical approaches that provide the basis for practical application. The concept of “budget potential” has been developed on the basis of the resource approach, the expenditure approach, the approach from the standpoint of opportunity and ability. The budgetary potential is a set of real possibilities of financial mechanisms of local government to mobilize and accumulate in the local budget financial resources for the purpose of development of the respective territory.

The concept of “financial sustainability of the local budget” is also developed. It is a complex concept, showing such a state of the totality of monetary funds, in which the local government has the opportunity to develop steadily, to provide its financial security in the conditions of additional risk. The conditions of financial stability of the local budget are: the balance of incomes and expenses for development; the budgetary autonomy and solvency, the ability of a local government body to mobilize financial resources into the budget without borrowing financial assistance and to fulfill its powers fully and in a timely manner.

Determining the financial stability of local budgets requires the development and application of a certain universally recognized flexible methodology. In our opinion, the methodology for determining the financial stability of the local budget should take into account many aspects related to the diversity of communities (type of settlement, population size, business characteristics (seasonality), enterprises (quantity, product), etc.), as well as factors influencing on the expenditure side of the budget.

The multidimensional nature of the concept of financial stability of the local budget or its variations (budget potential) creates a variety of views on its support. From a practical point of view, the definitions of specific components of sustainability create a system of indicators for ruling the activities of local authorities and provide the basis for the formation of public policy in relevant areas of public life. In addition, it is relevant to the formation and implements a state policy to provide specific tools to local self-government, which will help create conditions and stimulate business entities to carry out activities in the relevant territory, create jobs and pay taxes to local budget.

Keywords: decentralization; budget; the financial stability of the local budget.

Надійшла до редколегії 19.12.2019 р.